

Sterke vrouwen overal

- Goedele Liekens

Inleiding

Op de wereld zijn er miljarden vrouwen. Veel van hen hebben een moeilijk leven. Ze hebben geen eten of geen huis. Ze hebben problemen. Soms lopen ze gevaar. Toch moeten vrouwen voor hun kinderen zorgen. Ze moeten sterk zijn, ook al hebben ze het moeilijk. In dit boek kan je zes korte verhalen lezen. Je leest over vrouwen uit verschillende landen. Alle zes hebben ze problemen. Maar alle zes zijn ze sterk.

Over het lespakket

Voor wie is dit lespakket?

In alle lespakketten spreken wij over **'cursisten'**, die les volgen in het volwassenenonderwijs. Toch zijn de meeste lestips ook heel goed bruikbaar voor **leerlingen** in het secundair onderwijs (OKAN, BuSo, BSO-PAV en vaak ook TSO).

Dit lespakket kan je downloaden via www.wablieft.be.

Kijk eens op www.wablieft.be/boeken

Een Wablieft-boek is ook een luisterboek

Een Wablieft-boek is ideaal voor wie niet zo vlot leest of voor wie niet graag leest. Je kan er ook de luistercd bij gebruiken. Dit kan vooraf (om al te horen waar het over gaat), maar ook tijdens of na het lezen. Laat gedurende de lessen je cursisten experimenteren met deze verschillende manieren. Welke vinden ze het leukste?

Introductie

1. INSTAPFASE

Vraag je cursisten wie er graag leest en wie niet. Waarom? Leg enkele verschillende boeken op tafel: non-fictie, woordenboek, encyclopedie, prentenboek, strip, jeugdboek, enkele romans, en natuurlijk ook het boek 'Sterke vrouwen'.

Vraag de cursisten wat de verschillen zijn tussen al deze boeken. Ga in op de verschillen tussen het Wablief-boek en een 'gewone' roman: er zit een cd bij, het boek is dun. De structuur is anders: korte zinnen, vaak een nieuwe alinea, weinig lange of moeilijke woorden ...

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 1: Geef je cursisten elk of per twee een exemplaar van 'Sterke vrouwen'. Bespreek de cover: Wat zie je? Waar doet het je aan denken? Waar denk je dat het boek over gaat? Spreekt de cover je aan? waarom (niet)?

Stap 2: Bekijk de titel. Wat wil dit zeggen? Wat is voor jou een sterke vrouw? Ken jij ook een vrouw die 'sterk' is. Waarom vind je dit?

Stap 3: Denk je dat vrouwen overal ter wereld sterk moeten zijn? In welke landen is dit minder nodig? Waarom? In welke landen denk je dat er veel sterke vrouwen zijn?

Stap 4: Beluister samen het voorwoord. Over wie gaat het? Kennen ze Goedele Liekens? Wat doet deze vrouw? Wat is de VN? Als het voor iedereen duidelijk is wat de VN is en wat een ambassadeur doet, luisteren we een tweede keer naar het voorwoord. Wat heeft de vrouw gezien? Waarom is ze hierdoor geraakt?

Mogelijke uitbreiding: breng info mee over Goedele Liekens, en bespreek haar activiteiten en haar leven.

Stap 5: Ga samen op zoek op internet: waar kunnen ze een wereldkaart vinden? Kennen ze google of een andere zoekmachine, kunnen ze hiermee werken? Wat moeten ze doen om een landkaart te vinden? (afbeeldingen). Laat elke cursist een wereldkaart afdrukken. Kleur waar België ligt. Kleur nadien de landen waarover Goedele Liekens spreekt in het voorwoord. Laat de cursisten deze kaart verder aanvullen na elk verhaal.

3. Afronding

Pols naar meningen:

Wat denk je nu over het boek, nu je het voorwoord gehoord hebt?

Lijkt het je interessant?

Waarover zal de rest van het boek gaan, denk je?

Les 2: Verhaal 3, Status positief (blz. 35 tot 47)

1. INSTAPFASE

De titel van het verhaal is 'Status positief'. Waaraan denken de cursisten bij deze titel? (noteer eventueel op bord)

Lees samen met de cursisten het korte intro-stukje, waarin Sylvia haar verhaal vertelt.
Wat vinden cursisten hiervan? Laat ze ventileren.

Haal indien mogelijk in de bib het boek 'Status positief' van Annemie Struyf en Lieve Blancquaert.
Toon hen enkele foto's. Indien je het boek niet kan halen in de bib, bekijk dan de foto's op de website van Lieve Blancquaert: <http://www.lieveblancquaert.be/portfolio/mijn-status-is-positief/186#/9>
Laat cursisten in één woord omschrijven wat ze voelen bij de foto's.
Noteer de woorden op het bord of verzamel ze op www.wordle.net.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 1: Lees samen het stukje dat onder het relaas van Sylvia staat.

Ga kort in op de inhoud:

Zoek Swaziland op de kaart en kleur het. Welke bekende landen liggen rond Swaziland?

Hoe oud worden mensen gemiddeld in België? Laat de cursisten raden. In **bijlage 1** vind je meer achtergrondinfo.

Stap 2: Beluister het stukje 'Sylvia' op cd, of lees het voor.

Sylvia is hiv-positief. Wat is dat? Is dat hetzelfde als aids hebben? Zorg dat de cursisten de termen juist kunnen gebruiken.
Hou het gesprek in de hand, vermijd vooroordelen.

Stap 3: Sylvia zegt dat ze er gewoon wil bijhoren. Mensen mogen haar niet uitsluiten.

Laat je groep reageren op deze stelling.

Vraag eerst wie Sylvia begrijpt (cursisten reageren door hun hand op te steken).

Vraag dan wie begrijpt dat anderen Sylvia uitsluiten (idem: reageren door hand op te steken).

Laat cursisten hun mening vermelden, en hun argumentatie.

Laat andere cursisten één voor één reageren.

Stap 4: Lees samen het stukje 'ja knikken' (blz. 39-40).

In dit stukje staat een mogelijke verklaring waarom er zo veel mensen met aids zijn in Swaziland. Welke mening hebben de cursisten over deze verklaring?

Welke verklaringen voor de verspreiding van aids kennen de cursisten nog? (kijk naar de landen waar je cursisten vandaan komen, hoe zien zij aids?)

Stap 5: Beluister de stukjes 'De test die je leven verandert' en 'Verjaardag' op cd. Laat de cursisten meelesen in het boek.

Wat vind je van de 'suikerooms' over wie Paula vertelt?

Ze zegt ook dat ze verliefd was op zijn Mercedes, niet op hem. Herkennen cursisten dat?

Op welke dingen zouden zij verliefd kunnen worden?

Stap 6: Laat de cursisten in stilte het stuk 'Het echte Swaziland' lezen. Welke zin uit dit stukje vinden de cursisten opvallend?

Mogelijke uitbreiding:

Goedele en Sylvia maken de wonde van de man schoon.

Wat weten je cursisten van wonden schoonmaken? Waar moet je op letten? Wat mag je doen en wat zeker niet?

Afhankelijk van de groep waaraan je les geeft en van je doelstellingen, kan je hierrond verder werken. Enkele tips voor leuke videofilmjes:

<http://www.schooltv.nl/docent/project/1557661/ehbo/ug> (filmpje over snijwonden)

http://www.schooltv.nl/beeldbank/clippopup/20021104_ehbo06 (wat gebeurt er in een wonde?)

<http://www.hoe-doe-je-dat.nl/ehbo.html> (hoe behandel ik kleine wondjes)

Lees je liever met je cursisten? Bekijk dan **bijlage 2** (achteraan dit document).

3. Afronding

Waarom dacht je in het begin (intro) toen je de titel hoorde?

Zal je iets onthouden uit dit verhaal?

Heeft dit verhaal je mening veranderd? Waarom?

Les 3: Verhaal 4, Getrouwd met drie broers (blz. 49 tot 58)

1. INSTAPFASE

Schrijf de titel op het bord en vraag reacties aan cursisten.

Wat vinden ze van deze titel?

Uit welk land zou dit verhaal komen?

Ken je landen waar vrouwen met meerdere mannen trouwen? (vroeger, nu)?

Ken je landen waar mannen met meerdere vrouwen trouwen?

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 1: Beluister de intro van het verhaal op cd (tot het einde van blz. 50). De cursisten kunnen meelezen in het boek. Waar ontmoet Goedele Liekens deze familie? Zoek India op de landkaart en duid aan waar de familie Negli woont.

Stap 2: Lees het fragment 'Prachtige vrouwen' voor.

In welk dorp verblijft Goedele? Kunnen de cursisten de omgeving beschrijven?

Indien er creatieve mensen in je groep zijn, kan je vragen of een paar cursisten willen proberen om het landschap te tekenen. Enkele cursisten lezen voor, andere cursisten tekenen.

Kan je het landschap vergelijken met België/je eigen stad? Laat cursisten beschrijven wat ze zien als ze naar school komen? Hoe ziet de omgeving er uit?

Mogelijke uitbreiding, verder oefenen op een landschap beschrijven:

Verzamel verschillende foto's of prenten van landschappen. Zet de cursisten per twee, met hun stoelen met de rug tegen elkaar. Eén cursist beschrijft de prent, de andere cursist tekent.

Als je graag schriftelijke vaardigheden inoefent, kan je de cursisten een beschrijving laten neerpennen, bijvoorbeeld voor een reisbrochure of als 'reclame' voor hun eigen stad in een toeristische brochure.

Stap 3: Lees samen het fragment 'Hoed voor de deur'. Laat de cursisten reageren.

Licht kort het thema cultuur en cultuurverschillen toe. Die zie je tussen culturen, maar ook tussen generaties (Sushila wil liever één man).

Laat je cursisten nadenken: zou er een reden zijn waarom een vrouw daar, aan de voet van de Himalaya, trouwt met meerdere mannen?

Stap 4: Beluister het fragment 'Overleven'.

Hadden de cursisten deze reden al gegeven in de vorige stap?

Kijken ze nu anders aan tegen dit gebruik? Waarom?

Stap 5: Lees samen de twee laatste stukjes van dit verhaal.

Je leest dat papa Chodi een offer brengt.

In het dorp Kalpa staan er veel tempels.

Defamilieisblijkbaar gelovig. Overwelk geloof zou het gaan? Welke religies zijn het grootst in India? Wat weet je over deze religies? Zoek het eventueel op internet. Bespreek samen in je klasgroep hoe je dit het beste zoekt.

Stap 6: Koppel nog even terug naar het begrip 'cultuur' en 'cultuurverschillen'. Goedele Liekens heeft een fijne tijd bij de familie Negli. Ze praten veel. Toch zijn er momenten dat Goedele en de familie elkaar niet echt begrijpen. Dit gaat

niet over woorden, maar over de wijze om te kijken naar de wereld en het leven. Zoek met de cursisten die passages weer op. (blz. 55 'Mijn grapje gaat verloren'; onderaan blz. 57, Sushila over haar dromen en haar ouders op blz. 58). Herkennen ze zulke situaties? Je praat met iemand, maar je bedoelt allebei iets anders. Of je durft niet echt te vragen, wat je wil vragen. Heeft dit enkel te maken met verschillende culturen? Welke elementen kunnen nog spelen? Zonder hier diep in te gaan op cultuurverschillen, communicatiestijlen ..., is het interessant om cursisten even te laten reflecteren over verschillende referentiekaders.

3. Afronding

Je hebt nu het hele verhaal gehoord. Kunnen je cursisten het verhaal kort samenvatten, bijvoorbeeld voor een cursist die de les gemist heeft? Zorg ook dat de cursisten begrijpen wat de titel wil zeggen.

Les 4: Verhaal 6, Miss Mamelodi (blz. 75 tot 87)

1. INSTAPFASE

Beluister samen het introstukje van dit hoofdstuk.

Waar speelt het verhaal zich af? Laat de cursisten ook Zuid-Afrika aanduiden op hun landkaart.

Kunnen cursisten uitleggen wat een 'township' is? Wat is het verschil met 'arme wijken' in België?

Waarom denken ze bij het begrip Apartheid? Hadden ze al eens gehoord van dit begrip?

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 1: Lees het stukje 'Mamelodi'. Mamelodi is een stukje van de stad Pretoria. Er wonen 1 miljoen mensen. Is dat veel? Hoeveel mensen wonen er in België? En hoeveel mensen wonen er in Brussel?

Denk je dat Mamelodi groter zal zijn dan Brussel?

Stap 2: Lees het fragment 'Paulina'. Check of de cursisten mee zijn: Waar woont Paulina?

Waarom woont ze daar?

Stap 3: Lees het fragment 'Studiebeurs als hoofdprijs'.

Aan welke wedstrijd doet Paulina mee?

Waarom doet ze mee?

Heb je al eens een missverkiezing gezien op tv? Hoe gaat zo iets?

Laat de cursisten in duo's voordelen en nadelen opsommen van een missverkiezing. Je kan de voordelen en nadelen overlopen, door elk duo afwisselend één ding te laten zeggen.

Stap 4: Beluister het stuk 'Status'. Eén van de meisjes noemt armoede als de uitleg voor het zinloze geweld in Mamelodi. Niet alle meisjes zijn het hiermee eens. En jouw cursisten?

Tip: Dit is complexe materie om over te praten! Geef elke cursist vier kaartjes. Elke keer als een cursist iets zegt, geeft zij of hij een kaartje af. Wie alle kaartjes heeft afgegeven, zwijgt tot de cursisten maximaal nog twee kaartjes hebben.

Stap 5: Beluister de fragmenten 'Prinsessen voor een avond' en 'En de winnaar is ...'

Vraag naar de lees- en luisterervaring: vinden de cursisten dit een mooi verhaal? Vonden ze het spannend? Voelden ze die spanning ook in hun lichaam, aan hun ademhaling? Wilden ze weten wie zou winnen? Wie las al stiekem snel verder, om het te weten?

Tijdens de finale moeten de meisjes niet alleen kleren showen, ze krijgen ook vragen die ze moeten beantwoorden. Welke vragen zouden de cursisten stellen, als ze in ons land in de jury van een missverkiezing zitten? Noteer enkele vragen op het bord.

3. Afronding

Stap 1: Lees het laatste fragment. Paulina heeft veel plannen voor de toekomst. Zal ze er komen? Welke uitdagingen zal ze nog tegenkomen? Maak een lijst.

Stap 2: Kunnen de cursisten in één zin of één woord zeggen wat ze van dit verhaal vonden? Je kan de woorden of de zinnen verzamelen op het bord of op www.wordle.net.

Stap 3: Aan wie zouden ze dit verhaal aanraden? En waarom? Laat de cursist elk één concrete naam noemen + een argumentatie waarom die persoon dit verhaal moet lezen.

Les 5: Nawoord (blz. 88 tot 89)

1. INSTAPFASE

De cursisten hebben enkele verhalen of alle zes verhalen gelezen. Welk verhaal heeft hen het meest geraakt? Waarom? Laat elke cursist eerst opschrijven welk verhaal het meest beviel. Kijk dan welk verhaal of welke verhalen het meeste stemmen krijgen in de groep.

2. AANBOD- EN OEFENFASE

Stap 1: De cursisten lezen in stilte het nawoord.

Laat hen reageren: welke zin of welke gedachte in dit stukje vinden ze mooi?

Goedele zegt dat ze door deze verhalen nog meer beseft dat we het in het Westen heel goed hebben. Zijn de cursisten het eens met deze stelling?

Stap 2: Goedele Liekens schrijft dat iedereen een verschil kan maken. Ook jij kan bijdragen aan een betere wereld, zegt Goedele. Wat vind je van haar stelling?

As iedereen een verschil kan maken, ook jij:

Hoe kan je dit doen in je gezin, je straat, je directe omgeving?

Hoe kan jij het verschil maken voor de vrouwen die Goedele Liekens bezocht heeft voor dit boek?

Vanuit deze vraag kan een kort gesprek groeien.

Mogelijke uitbreiding: er zijn organisaties die mensen en organisaties in het Zuiden ondersteunen. Denk aan 11.11.11, Broederlijk Delen, Damiaanactie, Plan International, Handicap International ...

- Verdeel de cursisten in duo's. Elk duo zoekt op internet één organisatie en probeert te begrijpen wat deze organisatie doet. Geef je cursisten mee dat ze kunnen kijken naar de tekst en ook de foto's.

- Elk duo vertelt aan de hele groep meer over hun organisatie.

- Afhankelijk van de reactie van de groep en de mogelijkheden van de school, kan je een kleine actie opzetten om geld in te zamelen voor één organisatie. Laat de cursisten dit (gedeeltelijk) zelf uitwerken, bijvoorbeeld:

- Welke actie willen ze doen? Soep of koekjes verkopen, een rommelmarkt organiseren
- Laat de cursisten affiches maken om hun actie aan te kondigen. Laat hen eventueel in kleine groepjes in andere klassen de uitleg gaan doen.
- Stel samen met hen een werkrooster op: wie doet wat?
- Laat hen ook een lijst maken van spullen die nodig zijn om de actie te laten slagen. Je kan ook zoekertjes laten schrijven om in de school op te hangen.

3. Afronding

Wat is het verschil tussen een krantenartikel en één verhaal in dit boek?

Wat hebben ze geleerd uit het boek? En wat hebben ze gevoeld terwijl ze het boek lezen? Plezier, verdriet, boosheid, blijheid om de mooie zinnen ... Kunnen ze het verschil benoemen tussen leren en voelen?

Vinden ze het goed dat een boek als dit geschreven wordt, waarin harde verhalen verteld worden? Wie moet dit boek zeker lezen?

Bijlage 1

De levensverwachting

meest recente cijfers zijn van 2010; bron: http://statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/bevolking/sterfte_leven/tafels/

De levensverwachting in België bedraagt net geen 80 jaar. In 2009 was dat 79,8 jaar. Als de evolutie dezelfde blijft, zal de levensverwachting van de 'doorsnee' Belg in de loop van 2010 de kaap van 80 jaar overschreden hebben.

Vershil tussen de geslachten

De levensverwachting bij de geboorte in België bedroeg in 2009 welgeteld 77,15 jaar voor mannen en 82,43 jaar voor vrouwen. Er is dus nog steeds een relatief groot verschil tussen de twee geslachten van 5,28 jaar in het voordeel van vrouwen. Maar de kloof is wel aan het verkleinen aangezien er in 2002 nog een verschil was van ruim 6 jaar.

Vershil tussen de gewesten

De levensverwachting is het hoogst in Vlaanderen. Ze is één jaar hoger dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en ruim 2 jaar hoger dan in Wallonië.

Vlaamse vrouwen hebben een gemiddelde levensverwachting van 83,1 jaar, tegen 82,2 jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 81,2 jaar in Wallonië.

Vlaamse mannen kunnen hopen op een levensverwachting van 78,1 jaar, Brusselse op een van 76,7 jaar en Waalse ten slotte op een van 75,4 jaar.

De 'overlijdenspiek' - de leeftijd waarop een maximum aantal aan overlijdens wordt geteld - lag in 2009 voor mannen op 83 jaar en voor vrouwen op 87 jaar. De cijfers per gewest verschillen amper van elkaar.

Bijlage 2

Eerste hulp bij snijwonden

Eerst schoonmaken, dan verbinden

Wat moet je doen bij een snijwond?

Je kunt je aan van alles snijden: een scherp mes, het randje van een blik of een stuk ijzer. Meestal geneest een snijwond vanzelf. Een goede behandeling van de wond versnelt het herstel.

Een snijwond is een onderbreking van de huid door een scherp voorwerp. Gelukkig kan je lichaam dat zelf herstellen, maar het gaat beter als je EHBO verleent.

Schoonmaken van de wond

Als je je hebt verwond door een val op straat, kan de wond vuil zijn door zand, steentjes en stof. Ziektekiemen kunnen hierdoor de huid binnendringen. Zorg daarom altijd dat je de wond eerst goed schoonmaakt voor je er een pleister of verband op plakt.

Genezing van de wond

Bloedplaatjes in het bloed zorgen dat de wond dichtgaat. Er komt een korstje op. Onder dat korstje schakelen witte bloedcellen de ziektekiemen uit. Verder werken cellen in de omgeving aan het weer netjes sluiten van de huid. De huid kan hierdoor wat rood, gezwollen en warm aanvoelen. Die reactie op het harde werken, noemen we de wondontsteking.

Helpen bij een wond

Je kunt het volgende doen om te helpen bij een snijwond:

1. Laat het slachtoffer zitten of liggen.
2. Raak de wond niet direct aan.
3. Laat sieraden zo nodig afdoen.
4. Maak de wond en de omgeving schoon met lauw water.
5. Dep de wond droog en schoon met een steriel gaasje.
6. Leg een dekverband aan.
7. Bij een gewonde arm een mitella aanleggen.
8. Beoordeel of je naar een arts moet gaan.
9. Eventueel verbinden met een mitella.

Niet doen bij snijwonden

Gebruik bij diepe wonden nooit ontsmettingsmiddelen. Als de wond gehecht moet worden, moet een arts deze middelen er altijd eerst weer uit halen. Bij schaafwonden kun je wel ontsmettingsmiddelen gebruiken. Rust en steun zorgen voor een snellere en betere wondgenezing.

Verband en pleisters

Voor het verzorgen van (snij)wonden, zijn er veel verschillende soorten verband en methodes om dit te doen. De belangrijkste dingen zijn wondpleisters, kleefpleisters, snelverband, steriel gaas, zwachtels, driekante doek, huidontsmettingsmiddel, handverband, mitella.